

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/18/2023
Identifikačné číslo spisu:	4119200171
Dátum vydania rozhodnutia:	19.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4119200171.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu C. K., narodeného S. zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK s.r.o., Nitra, Štefánikova 7, Nitra, IČO: 36868876, proti žalovanej Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., Bratislava, Pribinova 19, IČO: 00151700, o zaplatenie 886,44 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 16C/2/2019-343 o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 29. marca 2023 sp. zn. 25Co/120/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. júla 2022 č. k. 16C/2/2019-343 : 1/ konanie sa v časti o zaplatenie sumy 36,52 eura zatavil, 2/v zastavujúcej časti stranám konania nepriznal nárok na náhradu trov konania, 3/ žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 36,52 eura od 03. 02. 2018 do 06. 04. 2021 do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, 4/ v zostávajúcej časti žalobu zamietol, 5/ žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, 6/ štátu priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobcu, rozsudkom z 29. marca 2023 sp. zn. 25Co/120/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti (výrok 4/ v žalobe zamietajúcej časti a výroky 5/ a 6/ o trovách konania a trovách štátu) a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia mimo iného uviedol: ... „Ďalej odvolateľ vytýka súdu prvej inštancie, že nevykonával ním navrhovaný dôkaz, resp. že mu tento dôkaz vykonať znemožnil, keď mu vyrubil preddavok na vykonanie dôkazu, a to výsluch znalca G..

13.5.1. K tejto námietke odvolací súd poukazuje na ustanovenie § 253 CSP a dodáva, že znalecké dokazovanie má v rámci civilného sporového poriadku individuálny režim v súvislosti s platením

preddavkov. Znalecké dokazovanie je ex lege povinne preddavkované; s výnimkou strany, ktorej bolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 254 CSP. Takýto subjekt nemožno zaťažiť povinnosťou zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Zákon však na tento účel výslovne vyžaduje, aby bolo strane oslobodenie od súdneho poplatku riadne priznané. Nepostačuje teda čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku, zákonné oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 4 zákona o súdnych poplatkoch, ani preukázané splnenie podmienok na oslobodenie od súdneho poplatku (komentár k ustanoveniu § 253 CSP Števček a spol., nakladateľstvo Beck). V danom prípade sa žalobca domáhal zákonného oslobodenia z dôvodu, že je spotrebiteľ, ktorý je podľa § 4 ods. 2 písm. v) oslobodený od platenia súdnych poplatkov v prípade, ak sa domáha ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu, ktorým je napr. zákon o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z. z.. Z uvedeného dôvodu preto súd prvej inštancie správne postupoval, keď žiadal zložiť preddavok na vykonanie žalobcom navrhovaného úkonu - výsluchu znalca. Odvolací súd preto námietku odvolateľa vyhodnotil ako účelovú a nedôvodnú."

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, jeho prípustnosť odôvodnili podľa § 420 písm. f) CSP. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu, vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie a priznal mu nárok na náhradu trov konania.

3.1. V dovolaní vymedzili porušenie jeho práva na spravodlivý proces nevykonaním výsluchu znalca MUDr. G. W. súdom prvej inštancie, s ktorým postupom sa odvolací súd stotožnil. Žalobca vo vyjadrení k písomnému znaleckému poukazujúc na jeho formálne nedostatky a nejasnosti v odpovediach znalca súdu, navrhol jeho vypočutie. Žalobca spĺňajúci podmienku zákonného oslobodenia od platenia súdnych poplatkov (v zmysle § 4 ods. 2 písm. v) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, ďalej aj „zákon č. 71/1992 Zb.") a tiež ako spotrebiteľ odmietol zaplatiť preddavok na trovy dôkazu (výsluch znalca) uložený mu uznesením súdu prvej inštancie vo výške 120 eur. V dôsledku nezloženia preddavku súd nesprávne odmietol vykonať výsluch znalca navrhnutý žalobcom, lebo žalobcovi v zmysle § 253 ods. 2 CSP nebolo možné uložiť preddavkovú povinnosť v dôsledku zákonného oslobodenia od súdnych poplatkov i neuloženia preddavkovej povinnosti najneskôr ustanovením znalca ale až 20 mesiacov po takomto ustanovení, čím konanie zaťažil vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP. Podľa názoru dovolateľa súdy mohli ex officio vykonať taký dôkaz v zmysle § 295 CSP, lebo súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, a to i bez povinnosti uloženia a zaplatenia preddavku. Odvolací súd podľa názoru dovolateľa nesprávne vychádzal z toho, že žalobcovi nepostačuje zákonné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, ale pre neuloženie povinnosti na zaplatenie preddavku je potrebné oslobodenie priznané rozhodnutím súdu.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení uviedla, že dovolaním napadnutý postup súdov pri nevykonaní výsluch znalca považuje za správny. V zmysle § 253 CSP je znalecké dokazovanie povinne preddavkované, touto povinnosťou nemožno zaťažiť subjekt, ktorému bolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku v zmysle § 254 CSP, keď nepostačuje priznanie čiastočného oslobodenia, ani zákonné oslobodenie (§ 4 zákona č. 71/1992 Zb.). Postup súdu v zmysle § 295 CSP pri vykonaní dôkazov spotrebiteľom nenavrhnutých je možnosťou nie povinnosťou súdu.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalobcovia zastúpení v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasívnosť dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

12. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

13. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

13.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

13.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci

procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

13.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Medzi tieto práva patrí v zmysle judikatúry najvyššieho súdu aj právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojim nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon.

14. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namieta nevykonanie dôkazu výsluchom znalca v dôsledku nesplnenia nesprávne mu uloženej povinnosti uhradiť preddavok na toto dokazovanie.

14.1. Podľa § 253 ods. 1, 2, 3 a § 254 ods. 1 CSP, ak strana v konaní navrhne vykonanie dôkazu, s ktorým sú spojené výdavky, súd jej môže uložiť povinnosť zložiť preddavok. Ak súd ustanoví znalca a strane nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku, najneskôr spolu s ustanovením znalca uloží povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania. Ak strana v lehote určenej súdom preddavok nezloží, súd navrhnutý dôkaz nevykoná. Súdom na návrh prizná oslobodenie od súdneho poplatku, ak to odôvodňujú pomery strany.

14.2. Preddavková povinnosť zaťažuje vždy len tú stranu, ktorá navrhla vykonanie dôkazu, ak sa súd rozhodne pre uloženie preddavku. Prenos preddavkovej povinnosti zákon neumožňuje ani v prípade, že vykonanie dôkazu navrhla osoba, ktorej nemožno preddavkovú povinnosť uložiť. Znalecké dokazovanie v režime CSP (§ 253) sa vyznačuje tým, že povinnosť zložiť preddavok na jeho vykonanie nezaťažuje stranu, ktorej bolo v zmysle § 254 ods. 1 CSP (rozhodnutím súdu) priznané úplné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Ak strana uložený preddavok v určenej lehote nezloží, súd navrhnutý dôkaz nevykoná.

14.3. Zákonné (vecné alebo osobné) oslobodenie od platenia súdneho poplatku v zmysle § 4 zákona č. 71/1992 Zb. je v intenciách ustanovenia § 253 ods. 2 CSP irelevantné, keďže ho súd nepriznáva, ale vyplýva priamo zo zákona. Inak povedané, ak je zo zákona sporová strana oslobodená od súdnych poplatkov (osobné oslobodenie), alebo ak je konanie oslobodené od poplatkov (vecné oslobodenie) a taká strana v konaní navrhla vykonanie znaleckého dokazovania, súd jej môže uložiť zloženie preddavku, lebo tomuto nepredchádzalo rozhodnutie o priznaní úplného oslobodenia v zmysle § 254 ods. 1 CSP. Civilný sporový poriadok zotrváva na tom, že iba po dôslednom individuálnom posúdení pomerov žiadateľa, ktorému bude rozhodnutím súdu priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v plnom rozsahu, nie je odôvodnené uloženie povinnosti uhradiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Zákonné (osobné alebo vecné) oslobodenie má paušálny charakter, individuálne nezohľadňujúci reálnu ale iba fiktívne prezumujúcu nepriaznivú situáciu určitých osôb alebo podľa vôle zákonodarcu ich chrániť vo vybraných druhoch konaní (k tomu pozri napr. Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. 2 vydanie. Praha: C. H. BECK 2022 s. 1005). Keďže v danom prípade ide (už) o výsluch znalca, preto o uložení preddavku na tento dôkaz bolo možné analogicky (§ 253 ods. 1, 2 CSP) rozhodnúť najneskôr pred týmto výsluchom. Vo svetle skutkového zistenia, že výsluch znalca navrhol žalobca a súvisiaceho právneho názoru, že zákon prenesenie preddavkovej povinnosti neumožňuje, je nadbytočné zaoberať sa špekuláciou dovolateľa o tom, či taký dôkaz (ne)mohol vykonať súd z úradnej povinnosti, keď v medziach súdnej úvahy by išlo o aplikáciu dispozitívnej právnej úpravy vykonania dôkazu v spotrebiteľských sporoch (§ 295 CSP) a nie je tvrdené ani dovolateľom doložené, že by súd taký dôkaz sám mienil vykonať.

15. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP námietskou o nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom [napr. ohľadom otázky, či oslobodenie od

súdneho poplatku podľa § 4 zákona č. 71/1992 Zb. (nie)je dôvodom pre neuloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania], čím malo dôjsť k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Dovolací súd k tomu uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020). V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2019 sp. zn. I. ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje CSP, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúci odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020). Napokon je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

16. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľ neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mu mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

17. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, preto jej dovolací súd v zmysle ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

18. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.